

Motion till riksdagen
2008/09:C463

av Lars Ohly m.fl. (v)

Utgiftsområde 18
Samhällsplanering,
bostadsförsörjning, byggande samt
konsumentpolitik

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Bostadspolitik.....	2
4	Konsumentpolitik.....	4
5	Hållbart samhällsbyggande	4
6	Vänsterpartiets budgetförslag.....	5
6.1	En statlig bostadsfond	5
6.2	Stöd klimatsmarta hus	6
6.3	Sanering av förorenade områden i tätort	6
6.4	Fonden för fukt- och mögelskador	7
6.5	Nationell samordnare för kooperativa hyresrätter	7
6.6	Statens bostadskreditnämnd (BKN)	8
6.7	Konsumentvägledare för kommunerna	8
6.8	Kilen.....	9
6.9	Bostadsbidraget.....	9

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens ändring av politikområdet Bostadspolitik till Bostadsmarknad i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Riksdagen avslår regeringens mål för politikområdet Bostadsmarknad och inför ett nytt mål för politikområdet Bostadspolitik i enlighet med vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen avslår regeringens förslag på mål för politikområdet Konsumentpolitik och inför i stället ett nytt mål i enlighet med vad som anförs i motionen.
4. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik enligt uppställning:

Anslag		Regeringens förslag 2009 tkr	Förändring tkr
1:1	Statens bostadskreditnämnd	17 141	50 000
2:1	Boverket	207 004	152 000
2:6	Stöd klimatsmarta hus	0	50 000
2:7	Fonden för fukt- och mögelskador	0	17 000
2:8	Bostadsfond	0	0
3:2	Konsumentverket	109 612	48 000
	Summa		317 000

3 Bostadspolitik

I 2009 års budgetproposition ser Vänsterpartiet en bostadspolitik som saknar alla sociala ambitioner – en politik som formulerat om vårt hem till ännu en kapitalvara. Ledorden är att vi ska konsumera vår bostad. För den som klarar detta ska valfriheten hägra.

Regeringen upphäver politikområdena Bostadspolitik och Konsumentpolitik. I stället delas Utgiftsområde 18 från och med 2009 upp i tre områden: Bostadsmarknad, Hållbart samhällsbyggande och Konsumentpolitik. Vänsterpartiet begär att riksdagen avslår regeringens ändring av politikområdet Bostadspolitik till Bostadsmarknad.

En god bostad till en rimlig kostnad är en social rättighet och grundläggande för ett välfärdssamhälle. Vad marknaden aldrig kan garantera är allas rätt till en god bostad. Däremot anser vi att det är positivt med införandet av politikområdet Hållbart samhällsbyggande. Dock efterfrågar vi fler åtgärder inom området.

Regeringens mål för politikområdet Bostadsmarknad föreslås vara ”Långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven”. Borta är förra riksdagsmajoritetens mål att alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder

till rimliga kostnader. Nu framhålls i stället bostadsmarknadens efterfrågan och utbud utan att någon koppling görs till de boendes ekonomiska förutsättningar. Denna omformulering speglar också den marknadsinriktning som bostadspolitiken haft sedan den borgerliga regeringen tillträdde och som fått påtagliga konsekvenser på olika områden. Vänsterpartiet begär att riksdagen avslår regeringens mål för politikområdet Bostadsmarknad. I stället vill vi ha kvar politikområdet Bostadspolitik med följande mål: ”En flexibel bostadsmarknad med olika upplåtelseformer som skapar socialt hållbara boendemiljöer där alla grupper har tillgång till ett bra boende till rimliga kostnader och där segregationen och bostäders klimatpåverkan minskar.”

Sammanfattningsvis består utgiftsområde 18 i budgetpropositionen av korrekta beskrivningar av problem på bostadsmarknaden, men saknar helt uppföljande åtgärder eller förslag för att lösa problemen. Exempelvis konstaterar regeringen att det byggs i Sverige ungefär hälften så många bostäder som i de övriga nordiska länderna och att det finns behov av att bostadsbyggandet ökar ytterligare. ”Ett tecken på detta behov är att allt fler kommuner rapporterar att de har brist på bostäder”, skriver regeringen.

Vidare konstaterar regeringen att många bostäder står inför stora upprustningsbehov vilket innebär en stor utmaning för ägare och förvaltare av dessa bostäder. Svaret från regeringen är i princip att stabila villkor nås om man avvecklar politikområdet.

Regeringen saknar lösningar för hur samhället ska klara en nyproduktion av hyresrätter på en acceptabel nivå. Inte heller finns det några förslag på hur en tillfredsställande omfattning av underhåll och ombyggnation i det redan byggda ska tryggas. Denna brist på politiska ambitioner drabbar alla som inte har goda ekonomiska förutsättningar.

Regeringen skriver att ”situationen på hyresbostadsmarknaden är oroväckande i stora delar av landet”. Vänsterpartiet instämmer i detta. Efter att regeringen avskaffade det statliga produktionsstödet till hyreslägenheter samtidigt som räntebidragen började avvecklas minskade antalet påbörjade hyresrätter dramatiskt. Enligt färsk statistik från SCB har byggandet av hyreslägenheter minskat med hela 66 % jämfört med första halvåret 2006.

Regeringens svar på detta är att överväga hur de kommunala bolagen ska bedrivas i framtiden och hur hyressättningssystemet kan förändras så att regeringens ambition om en bättre fungerade hyresbostadsmarknad uppnås. Regeringen syftar på de förslag som utredningen EU, allmännyttan och hyrorna (SOU 2008:38) presenterade, nämligen att de kommunala bostadsföretagen ska agera med endast vinstmaximering för ögonen samt att s.k. efterfrågestyrd hyra med kraftigt höjda hyror som följd ska införas.

Regeringens bostadspolitiska linje slår väldigt olika mellan boendeformerna, och medför därmed ytterligare skillnader i utvecklingen av hushållens konsumtionsutrymme. För den som varken har kapital eller bostad är i princip inga förbättringar att vänta.

Fel! Okänt namn

4 Konsumentpolitik

Regeringen har rivit upp den tidigare handlingsplanen för konsumentpolitik som riksdagen fastställde i juni 2006. Tidigare var konsumentpolitikens mål ”Trygga konsumenter som handlar hållbart”. Det nya målet för konsumentpolitiken föreslås vara ”Konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val”.

Det gamla målets delmål handlade om att konsumentskyddet ska vara på hög nivå och tillgängligt för alla, att medvetna och kunniga konsumenter hushållar med egna och gemensamma resurser samt att producenter och övriga näringsidkare tar sitt ansvar gentemot konsumenterna. Det nya målets delmål preciserar endast att konsumentskyddet ska vara på hög nivå samt att den information som konsumenterna behöver är lättillgänglig och tillförlitlig.

Regeringens ändring av det konsumentpolitiska målet innebär att producenternas och näringslivet ansvar minskar på bekostnad av konsumenterna som ska ta ännu större ansvar. Vidare är det beklagligt att regeringen tagit bort hållbar konsumtion från målet, då frågan om hållbar konsumtion är en avgörande faktor för att nå flera miljö kvalitetsmål.

Vänsterpartiet begär att riksdagen avslår regeringens förslag på mål för politikområdet Konsumentpolitik och i stället inför ett nytt mål. Det nya målet föreslås vara: ”Trygga konsumenter som handlar hållbart”.

5 Hållbart samhällsbyggande

Vänsterpartiet anser att införandet av Hållbart samhällsbyggande som eget politikområde är positivt. Regeringen anger i budgeten att målet för hållbart samhällsbyggande är att fysisk planering, byggande och lantmäteriverksamhet ska vara ändamålsenlig. Syftet är att ge alla människor en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, naturresurser och energi samt ekonomisk tillväxt och utveckling främjas. Hållbart samhällsbyggande ska bidra till en minskad påverkan på klimatet.

Vänsterpartiet stöder målformuleringen men efterfrågar fler åtgärder för att nå detta mål. Utgiftsområdet innefattar främst anslag till myndigheterna, men inga nya anslag som ska styra mot ett hållbart samhällsbyggande. I stället aviserar regeringen förändringar i strandskyddsbestämmelserna vilket oroar oss. Dessutom är regeringens satsningar på bostadssektorns miljöpåverkan otillräckliga.

Regeringen har förvisso fortsatt driva den s.k. Bygga-bo-dialogen som förra majoriteten sjösatte och har höjt kraven på energihushållning med el i bostäder och lokaler. Men mot bakgrund av att bostadssektorn står för nästan 40 % av Sveriges energianvändning är åtgärderna långt ifrån tillräckliga. Regeringens satsning ”hållbara städer” i utgiftsområde 20 kan vara lovvärd, men att som i Stockholm bygga nya motorvägar samtidigt som kollektivtrafiken görs dyrare bidrar inte till en långsiktigt hållbar samhällsbyggnad.

6 Vänsterpartiets budgetförslag

6.1 En statlig bostadsfond

Drygt 60 % av Sveriges befolkning bor i kommuner med bostadsbrist. Framst är det hyresbostäder som saknas och enligt kommunerna är unga och äldre de värst drabbade grupperna. Samtidigt står vi inför enorma renoveringsbehov i det befintliga beståndet.

För att tydliggöra att både nyproduktionen och ombyggnationen av bostäder måste fortsätta att öka vill Vänsterpartiet sätta upp tydliga produktionsmål. Vi vill inrätta ett nytt anslag, 2:8 Bostadsfond, med syfte att stödja nyproduktion av bostäder samt nödvändiga ombyggnationer i det befintliga beståndet. Fonden ska ge förutsättningar för att bygga 40 000 bostäder per år varav minst hälften ska vara hyresrätter. Dessutom bör 65 000 bostäder per år renoveras. Målsättningen är att miljonprogrammets lägenheter ska renoveras inom en tioårsperiod.

Grunden i förslaget är att en bostadsfond disponerar medel som utgår till fastighetsägare i form av investeringsbidrag för ny- och ombyggnation av hyresrätter. Hyrorna ska förhandlas fram i förväg och ligga på en rimlig nivå och den bästa miljötekniken användas. Fonden tillförs årligen tio miljarder kronor under 10 års tid via lån som tas upp av Riksgäldskontoret med en avskrivningstid på 30 år. Staten betalar fondens ränte- och amorteringskostnader på 760 miljoner kronor 2010 och 1 500 miljoner kronor 2011 (med en räntesats på 4,25 %). Räntor och amorteringarna betalas med ett års eftersläpning, vilket alltså innebär att varken räntor eller amorteringar utgår under första året. Kostnaderna för satsningen blir som högst efter tio år, varpå de åter sjunker.

Tabell 1. Boinstitutets/BKN:s kostnader år, 4,25 % ränta, mdr kr. Kolumnen "Boinst. kostnad" visar den sammanlagda ränte- och amorteringskostnaden.

År	Brutto- upplåning	Amor- tering	Netto- skuld	Ränte- kostnad	Boinst. kostnad	Ack. stats- skuld	Ränta:
							4,25
2009	10	0,00	10,00	0,00	0,00	10,00	
2010	10	0,33	19,67	0,43	0,76	19,67	
2012	10	0,67	29,00	0,84	1,50	29,00	
2012	10	1,00	38,00	1,23	2,23	38,00	
2013	10	1,33	46,67	1,62	2,95	46,67	
2014	10	1,67	55,00	1,98	3,65	55,00	
2015	10	2,00	63,00	2,34	4,34	63,00	
2016	10	2,33	70,67	2,68	5,01	70,67	
2017	10	2,67	78,00	3,00	5,67	78,00	
2018	10	3,00	85,00	3,32	6,32	85,00	

Fel! Okänt namn

6.2 Stöd klimatsmarta hus

De globala klimatförändringarna kräver att bostadssektorn miljöanpassas. Bostads- och servicesektorn står för ca 40 % av Sveriges energianvändning och för ca 15 % av våra klimatpåverkande utsläpp. Trots att det i dag finns teknik som möjliggör en lägre energiförbrukning sker nybyggnation oftast enligt konventionella principer och med traditionella värmekällor. Detta innebär att de svenska utsläppen av växthusgaser är högre än de hade behövt vara.

Klimatsmarta hus – s.k. passivhus och lågenergihus – minskar energianvändningen med uppemot 50 % jämfört med dagens normhus. Utsläppen av växthusgaser kan halveras i lågenergihus och minskas med uppemot 70 % i passivhus. Byggandet av klimatsmarta hus har visat sig vara ekonomiskt lönsamt för byggföretagen. De boende sparar tusentals kronor varje år genom minskade energikostnader. I Tyskland och Österrike har klimatsmarta hus redan fått sitt kommersiella genombrott. Tyskland har ca 10 000 passivhus. EU arbetar med en ny byggnorm med passivhus som lägsta godtagbara standard.

Vänsterpartiet ser ingen anledning att det ska byggas annat än klimatsmarta hus. Vi föreslår att klimatsmarta hus ska införas som norm för nybyggande av flerbostadshus senast 2010. På några års sikt ska även en- och tvåbostadshus byggas klimatsmart. För att berättigas stöd till nybyggande från den bostadsfond som vi föreslår ska inrättas måste husen fr.o.m. 2010 vara klimatsmarta.

Vi föreslår att ett nytt anslag, 2:6 Stöd klimatsmarta hus, ska inrättas med syfte att öka informationen och kunskapen om klimatsmart byggande hos byggbranschen. Anslaget ska uppgå till 50 miljoner kronor per år 2009–2011.

6.3 Sanering av förorenade områden i tätort

Mycket av den nyproduktion som kommer till stånd i våra storstadsområden byggs på gammal industrimark, ofta med ett centralt och attraktivt läge. Gammal industrimark är dock oftast förorenad och behöver saneras, vilket kostar mycket pengar. Ett markpris över 1 000 kr per kvadratmeter gör byggandet av hyresrätter olönsam. Vid de tillfällen då ingen kan ställas till svars och bekosta sanering av mark läggs kostnaden slutligen på boendet vilket resulterar i orimliga boendekostnader för merparten av dem som efterfrågar en bostad.

Det anslag som i dag finns för sanering av förorenad mark inom utgiftsområde 20 disponeras av Naturvårdsverket och riktar sig mot sanering av mark som anses ”särskilt angelägen ur risksynpunkt” samt mot eventuella akuta saneringsinsatser. Någon koppling till sanering av förorenad mark för bostadsbyggande finns inte.

Vi anser att ett ökat bostadsbyggande är nödvändigt, och störst är behovet av fler hyresrätter till rimliga kostnader. Ett ökat byggande av hyresrätter måste därför vara en prioriterad fråga för en hållbar samhällsutveckling. Det ökade bostadsbyggandet ska uppfylla kraven på en ekologiskt hållbar utveckl-

ing. Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö där byggnader och anläggningar har lokaliserats på ett miljöanpassat sätt så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Enligt miljömålet God bebyggd miljö ska samhällsplaneringen vidare främja en minskad bilanvändning och likaså öka förutsättningarna för användandet av miljöanpassade och resurssnåla transporter. Att låta tätortsnära före detta industrimarker stå outnyttjade är ett resursslöseri och kan även innebära en risk från miljösynpunkt. Staten bör främja arbetet med sanering av dessa områden. Vänsterpartiet föreslår en satsning på 150 miljoner kronor per år 2009–2011 på sanering av förorenade områden i tätort. Medlen disponeras av Boverket (anslag 2:1 Boverket).

6.4 Fonden för fukt- och mögelskador

Fonden för fukt- och mögelskador ger ett viktigt bidrag till åtgärder för att avhjälpa fukt- och mögelskador i småhus och egnahem som uppkommit till följd av fel rekommendationer i byggregler eller okunskap.

Det finns goda motiv till att fonden finns kvar då byggsparv och andra former av byggfel även fortsättningsvis kommer att ske inom byggsektorn och vid byggandet av småhus och egnahem. Sannolikt kommer behovet att öka när användandet av den nya klimatsmarta byggtekniken tar fart. Detta har vi sett från tidigare år att det sker misstag på grund av byggsparv eller okunskap.

Det är förenat med stora kostnader att rätta till byggfel och eventuella byggskador på småhus och egnahem för ägarna och därför motiverat att fonden för fukt- och mögelskador finns kvar som en viss hjälp till husägaren när fukt- och mögelskador har uppstått. Vänsterpartiet har tidigare avvisat regeringens förslag om att avveckla det ekonomiska stödet för att avhjälpa fukt- och mögelskador i småhus. Vi vill i stället behålla fonden och tillföra den 17 miljoner kronor per år 2009–2011 i ett nytt anslag, 2:7 Fonden för fukt och mögelskador.

6.5 Nationell samordnare för kooperativa hyresrätter

Den kooperativa hyresrätten har varit en lagstadgad upplåtelseform sedan 2002, men av olika skäl har boendeformen inte nått den framgång många hade hoppats på. Endast ett femtontal kooperativa hyresrättsföreningar har registrerats på Bolagsverket sedan lagen trädde i kraft.

Den dåvarande regeringen gav under 2003 Boverket i uppdrag att utveckla förutsättningarna för upplåtelseformen. Uppdraget redovisades i mars 2005 i rapporten Kooperativa hyresrätter – Nya möjligheter för den fjärde upplåtelseformen och i huvudsak anser Boverket även i denna utredning att den kooperativa hyresrätten behandlas orättvist i förhållande till andra upplåtelseformer. För att förbättra situationen har man pekat på en rad regeländringar som kan åstadkommas inom ramen för den stomme som lagen (2002:93) om koo-

Fel! Okänt namn på

perativ hyresrätt utgör. Man föreslog även att en ny nationell samordnare för frågor rörande kooperativa hyresrätter inrättas.

Behovet av organiserad spridning av kunskap och information om upplåtelseformen är stort och arbetet med ett mer långsiktigt informations- och kunskapsutvecklingsarbete samt rådgivning på nationell nivå måste fortgå.

Vänsterpartiet anser att förslaget att organisationen Sveriges Kooperativa Hyresrättsföreningar (SKH) blir en nationell samordnare på området är bra. Genom SKH kan man på nationell nivå utveckla, stödja och främja tillkomsten av fler kooperativa hyresrättsföreningar. Vänsterpartiet föreslår därför att det tillförs 2 miljoner kronor per år för detta ändamål. Pengar för ändamålet aviseras under anslaget 2:1 Boverket.

6.6 Statens bostadskreditnämnd (BKN)

Det finns i dag ett uppdämt behov av att bygga nytt på landsbygden men det hindras av kreditbestämmelser och ängsliga banker som inte vill ha några förluster – åtminstone inte på landsbygden. BKN har överlämnat ett förslag på hur kreditgarantier kan underlätta för den som bygger egnahem i glesbygd. Förslaget ligger i linje med Vänsterpartiets syn i frågan, att reglerna ändras så att kreditgarantin alltid omfattar en produktionskostnad upp till 1,5 miljoner kronor. Detta innebär enligt BKN att kreditgarantier ska kunna lämnas upp till ett belopp som motsvarar 150 % av bidragsunderlaget vid ny- eller ombyggnad av egnahem på landsbygden. BKN kan redan i dag lämna garantier för lån över marknadsvärdet. Förslaget innebär en väsentlig förbättring för att man på landsbygden ska kunna bygga nya egnahem med bra finansiering. Vänsterpartiet avsätter 50 miljoner kronor per år till anslag 1:1 Statens bostadskreditnämnd för att täcka de ökade kostnader som förslaget innebär.

6.7 Konsumentvägledare för kommunerna

Konsumenterna förlorar ca 20 miljarder kronor per år till följd av bristande upplysning och dåliga köp. Värst drabbas redan utsatta grupper som låginkomsttagare, arbetslösa, ungdomar och ekonomiskt svaga grupper som pensionärer och invandrare. För ett hushåll med låg disponibel inkomst, t.ex. för en ensamstående kvinna med barn, får ett köp av en produkt eller en tjänst som visar sig vara ett dåligt val mycket större konsekvenser än för en familj med hög disponibel inkomst.

Vi föreslår en satsning på kommunala konsumentvägledare eftersom vi anser att deras arbete i kombination med den kommunala budget- och skuldrådgivningens insatser kan förebygga att människor fastnar i livslånga skuldfällor. Den förra regeringen tillsatte en utredning i syfte att se över den kommunala konsumentvägledningen och ge förslag på hur en hög och likvärdig nivå på denna kan uppnås i hela landet. De borgerliga partierna är dock av den uppfattningen att det bör vara upp till respektive kommun att bestämma om konsumentvägledning eller inte (bet. 2005/06:LU33 s. 63).

För att garantera alla människors tillgång till god konsumentvägledning vill vi genom en lagändring i kombination med ett riktat stöd på 45 miljoner kronor per år till kommunerna som administreras av Konsumentverket göra konsumentvägledningen till ett obligatorium för kommunerna.

6.8 Kilen

Konsumentinstitutet Läkemedel och Hälsa (Kilen) grundades 1992. Syftet med verksamheten är att ge råd, stöd och behandling för människor drabbade av läkemedelsberoende och andra biverkningar samt att sprida kunskaper om läkemedel och läkemedelsbiverkningar. Dessvärre har den borgerliga regeringen valt att dra in Kilens anslag vilket drabbat verksamheten negativt.

Kilens arbete är särskilt betydelsefullt i vårt moderna samhälle där läkemedelsindustrin satsar enorma belopp på reklam för att försöka få oss att konsumera mer läkemedel. Det behövs oberoende röster så att det inte enbart blir det kommersiella intresset som styr läkemedelsanvändningen. Vänsterpartiet föreslår därför att Kilens verksamhet ska införlivas i Konsumentverket. För detta ändamål avsätter vi 3 miljoner kronor per år 2009–2011 (anslag 3:2 Konsumentverket).

6.9 Bostadsbidraget

I budgetpropositionen för 2008 införde regeringen ett nytt mål för bostadsbidragen, där den familjepolitiska inriktningen förtydligas. I målet betonas endast barnfamiljer, något som Vänsterpartiet ställer sig negativt till eftersom vi vill att bostadsbidragen ska bli tillgängliga för fler grupper än vad som är fallet i dag. Bostadsbidragens roll som en del av bostadspolitiken måste tvärtom förstärkas och ett nytt mer preciserat mål för bostadsbidragen, som endast förhåller sig till de bostadspolitiska målen, bör således införas.

Ytterligare en markering från regeringen att bostadsbidragen går mot att bli ett rent familjepolitiskt verktyg, utan någon koppling till bostadspolitiken, är att anslaget flyttas från utgiftsområde 18 (sambandsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik) till utgiftsområde 12 (ekonomisk familjepolitik). Vi vill att anslaget flyttas tillbaka till utgiftsområde 18. Läs mer om detta i vår motion 2008/09:Sf334 Utgiftsområde 12. Ekonomisk trygghet för familjer och barn.

Stockholm den 2 oktober 2008

Lars Ohly (v)

Alice Åström (v)

Jacob Johnson (v)

Marianne Berg (v)

Elina Linna (v)

Hans Linde (v)

Gunilla Wahlén (v)